

O'TKIR HOSHIMOVNING “NUR BORKI, SOYA BOR” ROMANNING O'ZBEKCHA VA XITOIYCHA TARJIMASIDA FRAZALAGIZMLARNING BERILISHI

Umarova Dildora Akmalovna

TDSHU 2 – kurs magistranti,

Toshkent, O'zbekiston,

Tel: +998946999628;

E-mail: dildoraumarova828@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada badiiy asar tilini tahlil qilishda O'tkir Hoshimovning “Nur borki, soya bor” asarining o'zbekcha va xitoycha tarjimasida frazalagizmlarga to'xtalдим. Badiiy asarni, badiiy nutqda qo'llaniladigan so'z va so'z vositalarining ma'no xususiyatlarini ifodadorlik ko'lamini hisobga olgan holda tahlil qilish, asarni tahlil qilish bilan bir qatorda, kitobxonlarning badiiy asardan estetik zavq olishini kuchaytiradi, ularning badiiy asarga bo'lgan qarashlarini rivojlantiradi. Bunday iboralarni badiiy matndan ajratib olgan holda frazeologik birliklarning ma'noviy jihatlari tahlilga olinadi.

Kalit so'zlar: frazeologizm, frazeologik birlik, til birliklari, obrazlilik, ibora, tarjimada frazeologizmlar, shakillangan so'zlar.

Abstract: In this article, while analyzing the language of the artistic work, I focused on phraseology in the Uzbek and Chinese translations of O'tkir Hashimov's work “There is light, there is shadow”. Analyzing the work of art, taking into account the expressiveness of the semantic features of the words and tools used in artistic speech, along with the analysis of the work, enhances the aesthetic pleasure of the readers from the work of art, their appreciation of the work of art. develops his views. By extracting such expressions from the literary text, the semantic aspects of phraseological units are analyzed.

Key words: phraseologism, phraseological unit, language units, imagery, phrase, phraseology in translation, formed words.

Аннотация: В данной статье, анализируя язык художественного произведения, я остановился на фразеологии в узбекском и китайском переводах произведения Откира Гашимова «Есть свет, есть тень». Анализ художественного произведения с учетом выразительности смысловых особенностей слов и средств, используемых в художественной речи, наряду с анализом произведения усиливает эстетическое удовольствие читателей от художественного произведения, их оценку художественного произведения. произведение искусства развивает его взгляды. Путем извлечения таких выражений из художественного текста анализируются семантические аспекты фразеологизмов.

Ключевые слова: фразеологизм, фразеологизм, языковые единицы, образность, словосочетание, фразеология в переводе, образованные слова.

“Tarjimon-asarni boshqa tilda, ya'ni ona tilida qayta yaratish uchun muallif fikrini ancha pishitadi, o'ziga singdirib oladi, keyin matn xarakteriga qarab muqobil so'z tanlaydi, bu so'zlar ma'nosi, jarangdorligi, shakli, uslubiy muqobilligi, asl

nusxadagi fikrni iloji boricha to'laroq ifodalash tashvishida yonadi"[1 – 57b]. O'zbek xitoyshunoslari tomonidan xitoy tilidan o'zbek tiliga ko'plab badiiy asarlar tarjima qilindi va hozirga qadar qilib kelinmoqda. Badiiy asarlarni tarjima qilishda, ayniqsa tarjimondan yuksak bilim va kattagina mahorat talab qilinishi barchamizga ma'lum. Biroq hali o'zbek tilidagi bir qancha mashhur asarlarimiz juda kam xitoy tiliga tarjima qilingan. Biz tadqiq qilayapgan asarimiz ham o'zbek romanchiligida salmoqli orinni egallagan va bir qancha tillarga tarjima qilib kelinmoqda shu jumladan, xitoy tiliga ham tarjima qilingan biz aynan shu borada izlanish qilib O'tkir Hoshimovning "Nur borki, soya bor" asarining xitoycha tarjimasida frazeologizmlarning berilishini o'rganamiz.

Har bir milliy tilda badiiy nutqning hissiy-ta'sirchanligi va obrazlilikini yuzaga keltiruvchi shunday barqaror so'z birikmalari tez-tez uchrab turadiki, ularning paydo bo'lishi xalqlarning tabiat va jamiyatdagi narsa va voqea-hodisalarga nisbatan qarashlari, munosabatlari bilan mustahkam bog'liqdir odamlar narsa va hodisalar dunyosiga nisbatan o'z munosabatlarini obrazli, hissiy-ta'sirchan, hayajonli tarzda ifoda etish maqsadida turli-tuman muqoyasaga asoslangan lisoniy vositalardan foydalanadilar. Tasvirlanayotgan shaxs, narsa, xislat-xususiyat, voqea-hodisa va tabiat manzaralari ko'pincha mubolag'ali tarzda kitobxonga yaxshi tanish obrazlar bilan muqoyasa qilinadi. Natijada tasvir yanada oydinlashadi, ifodaning obrazlilik oshadi, yuqori ta'sirchanlik va hissiy tuyg'u yuzaga keladi.[2 – 597b]. Tarjimada shaklan bir xil bo'lmasa ham mazmunan muqobil bo'la oladigan frazeologik iboralarni uchratishimiz mumkin. Xitoy tili va mintaliteti birmuncha farqli bo'lganligi sababli frazeologik birliklarda ham farqlar bir talay, shulardan bir nechtasini o'rganib chiqadigan bo'lsak tarjimonning bu borada bir qancha ko'zga tashlanadigan xato va kamchiliklarni tahlil qilamiz. Masalan, quyidagi xitoy tili iboralarni tarjima qilganda mazmunangina tarjima qilishga urunganlikni ko'rishimiz mumkin.

Asl matn: "Tibbiyotda bo'lmasligi kerak ! - Professor qoshini chimirdi. Menga qolsa, shifokor bo'lishni havas qiladiganlar avval bir-ikki yil kasalxonada ishlashi kerak. Murdani ko'rsa, labiga uchuq toshadigan chala mulla vrachlarni ko'rgani ko'zim yo'q"[3 – 20b] .

Tarjima: "医学领域根本就不该有不聪明的人,"教授皱起了眉头,"如果都取决于我的话,有人想当医生,我就会送他们去医院工作,做最糟糕的工作:让他们

亲眼看看,亲手触摸一切。要不然你会 看到,不学无术的温顺的女孩子看到直!”
一 要不然你会 看到,不学无术的温顺的女孩子看到血就怕得直发抖!”[4 – 22b].
Jumlasini mazmunan tarjima qilingan asliyatga muvofiq xitoy tilida baiiylik aks
etmagan desak mubolaga bo‘lmaydi. Quyidagi jumlada esa taqdiqod natijasidagi xitoy
tiliga tarjimasini ko‘rishingiz mumkin:

“在医学领域, 绝不应该容忍不聪明的人存在, ”教授皱起眉头, “如果由
我决定, 那些渴望成为医生的人, 我会建议他们去医院工作, 去体验最艰难
的部分: 让他们亲眼目睹、亲手接触所有的一切。只有这样, 才能看到, 那些看
似温顺但其实不学无术的女孩子在面对鲜血时, 会因为恐惧而浑身发抖”!

Yuqorida keltirilgani kabi tarjima qiladigan bo‘lsak kitobxon uchun o‘qishga va
tushunishga osonroq matn bo‘lgan bo‘lar edi. Shuning bilan birga matn tarjimasida
badiiylik aks etib frazeologik birlikni mazmunan ochib berilgan.Yana bir misolga
to‘xtaladigan bo‘lsak.

Asl matn: “ – Jayam farqi bor-da, uka! – Sayfi Soqiyevich Sherzodning
qo‘polligini payqamagandek uning karavotiga kelib o‘tirdi. Yozuvchilar-chi, ey, Xudo
nazar solgan odamlar bo‘ladi! Yoshligimda, deng kechalari uxlamasdan kitob o‘qib
chiqardim. Hoy, ahmoq kitob senga osh bilan non bo‘larmidi, deydigan odam yo‘q”!

Tarjima matn: “您不知道,对我们普通人来说,跟一个真正的作家谈话是了
不起的事情!更何況是见面,这对我来说真是荣幸。我以前很愛看书,谢尔扎德!有
时候有一些长篇小说令我一整夜都爱不释手。 是的.....但这一切都过去了”,他
很遗憾地说,“现在读得不太多, 有时候想读也没法读,要做这个,要做那个,别无选
择”。

Bu matnda ham yuqoridagidek tarjimada bir qancha tushunarsiz jumlar
mavjudligi sababli quyidagicha tarjima qilsak maqsadga muvofiq bo‘lgan bo‘lard.
“对普通人来说,能和作家面对面 聊天真的很荣幸! 我以前很愛看“谢尔扎德”
的书, 有时候看长篇小说一个晚上都爱不释手。 这些都是以前的事, 但是现在
比较忙, 家里有很多事情要做, 要做这个, 又要做那个, 都没时间读书了“。

Xulosa qilib aytganda, tarjimon tarjima jarayonida bir tildan ikkinchi tilga
o‘girilishi murakkabliklar keltirib chiqaruvchi birliklarni – maqollar, iboralar va
frazeologizmlarni individual tarzda vaziyatdan kelib chiqqan holda tarjima qiladi.
Tarjimon baiiy tarjima qilishda g‘oyatda so‘z boyligi va ifoda vositalarni o‘z o‘rniga

tarjima qilishni bilishi zarur. Chunki, har bir asarda o'sha xalqning madaniyati, tili, e'tiqodi, mintaliteti yotadi bu esa tarjimondan alohida mahorat talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. G'.Salomov. Tarjima san'ati. Toshkent, 1973. 57 – bet.
2. D. Xaydarova. Komparativ frazeologik birliklar va tarjima. Toshkent, 2000. 597 – bet.
3. O'. Hoshimov. Nur borki, soya bor. Toshkent, 2021. 20 – bet.
4. D. Ismoilova. 有光必有影 [Nur borki, soya bor]. Toshkent, 2022. 22 – bet.

